ԱՐՄԷՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՑԼԻՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքն արգիլուած չէ, ամբողջ 20րդ շրջանի (904օգոստ.—905յունիս) բաժնորդագինն է 20 ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամէն մէկ ամսականը 2 ֆր. հաշուելով և 1905 յունիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով։

Նամակ և ծրարպէտք է ղրկել հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France).

Ի ՏԱՐԻ
Թիւ 48

1905 ՅՈՒՆԻՍ 28 Դ.
(Հ. Տ. 15 Յունիս)

ՊԱՏԳԱՄՆԵՐ

Բաժանորդագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կատարեալ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Պարտաւոր չէ վերադարձնելու չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 մլ. տակը 1 սանտիմ արժէ։ 1 գլխագիրը 2 սանտիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արմէնիաի 20րդ տարեշրջանի վերջաւորութեամբ. — Արմէնիաի գործը. — Բացատրութիւն մը. — Հայեր ի Ռուսիա. — Հայեր ի Պարսկաստան. — Հայ Ռուսաստողական Միութիւն Փարիզի. — Տեղական. — Օրթոտոքսների բռնի իսլամացում Թիւրքիաի մէջ. — Նոր հրատարակութիւններ. — Պատուր (իրական վէպ մը գիւղական կեանքէ). — Նուիրատուութիւններ Արմէնիաին. — Փոքրիկ սուրհանդակ. — Ռուսեռճաբռնական պատերազմը եւ Ռուսիաի ներքին վիճակը. — Յանուցումներ։

ԲԱՑՕՒԱԾ Է
ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԷՆԻԱ„Ի ԻԱ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ
(1905 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 1906 ՅՈՒՆԻՍ)

21րդ շրջանի բաժնորդագրութիւնը կսկսի 1905 սեպտեմբերէն և կը տեւէ մինչև 1906 յունիսի վերջը։ Ամբողջ 21րդ շրջանի բաժնորդագինն է 20 ֆրանգ կանխիկ վճարելի։ Կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի՛ ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանգ հաշուելով։

Անոնք որ Արմէնիաի Օժանդակ կը գրուին մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրին համեմատ կատարելով իրենց պարտականութիւն, իրաւունք կունենան, իրենց ստացած 1 օրինակ Արմէնիաէն զատ—որի համար ամբողջ բաժնորդագին 20 ֆր. պէտք է վճարեն—, քանի՛ անձի համար որ ուզեն, Արմէնիա բերել տալու իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ դրուելով և կէս բաժնորդագնով, այսինքն՝ ամբողջ շրջանին համար 10 ֆր.ով և կամ ամսական 1 ֆր.ով։ Ցանկացողին կը ղրկենք «Արմէնիաի Օժանդակութեան» համար մեր հրատարակած կանոնագիրը։

Բաժնորդագիրների կանխիկ վճարումը մեծ դիւրութիւններ կընծայէ թերթի կանոնաւոր ընթացքին և յայտնի է որ Եւրոպաի և Ամերիկաի մէջ ամէն ազգեր սովորութիւն ունին իրենց ստացած լրագրի բաժնորդագինը կանխիկ ղրկելու. անոր համար իրենց լրագիրներ ալ կրնան կանոնաւոր ընթացք մ՚ունենալ։

"ԱՐՄԷՆԻԱ„Ի
20ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ
ՎԵՐՋԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹՈՎ

Արմէնիաի 20րդ տարեշրջանի վերջին թիւն է այս որ կը հրատարակուի այսօր։

Մեր սովորականի համեմատ երկամեայ դադարէ մը յետոյ, 21րդ շրջանի Ա թիւը կը հրատարակուի առաջիկայ սեպտեմբերին։

Մեր աչքի առջև կըբերենք այսօր 20 տարի առաջուան վիճակը երբ հայկական գործերին նկատմամբ գրեթէ մեռելութիւն կը տիրէր արտասահմանի հայ գաղութներին մէջ ուր ոչ մէկ հայերէն լրագիր չէր հրատարակուեր և գրեթէ ամէնքին ալ տարօրինակ և անիրագործելի ծրագիր մը կը թուէր այն ժամանակ արտասահմանի մէջ հայերէն ազատ լրագիր մը հրատարակելն, որ անտարակոյս պիտի արգիլուէր ազատ մուտք ունենալէ հայաշատ երկիրներին մէջ և կենթադրուէր թէ այդ կերպով անկարող պիտի մնար ունենալ մեր հայրենի երկրի մէջ ուր վախկոտութեան և ամէն բանի լռիկ համակերպութեան գաղափարներն ալ սկսած էին այդ ժամանակ խոհեմութեան անունով գալ տիրապետել և յուսահատութիւն սփռելով թմրեցուցնել ազգային գործունէութեան նորարծարծ ոգին։

Որչա՛փ փոխուած են հիմա ժամանակները։

Սակայն այդ վիճակի փոխանցումներ առանց ջնասի, առանց մեծամեծ նեղութիւնների չեն կատարուած. և այդ ջնասներ տեսնելով, ոմանք կրնան այժմ երանի՛ կուտան մեռելական հին անշարժ վիճակին։ Անցուկը մուցուկ կը լինի. մուցուած են այժմ հին ժամանակների սոսկալի և անտանելի հարստահարութիւնները։ Մենք հոս չենք ուզեր մանրամասնութեան մէջ մտնել նոր շարժումներէ ծագած ջնասների ու վտանգների պատճառներին և անոնց, մինչև մի առաքան, անխուսափելիութեան վրայ. այդ մասին շատ անգամ գրուած է արդէն Արմէնիաի մէջ և գանգատուողց, անճարակ ու յուսահատ անշարժներին ինչպէս նաև քալելու տեղ ցատկելով յառաջ երթալ ուզողներին միանգամայն պատասխանուած։ Եթէ մինչև իսկ Մովսէսի պէս մեծ դէմք մ՚ալ եղեր հարստահարուած ու տարկացած ժողովրդի մը դէպ Աւետեաց երկիրն առաջնորդել, սա գարձեալ իր նորանորնեղութիւնների օրերին մէջ որոնք անխուսափելի են, մոռնալով իր հին վիճակի անտանելի հարստահարութիւններն ու դառնութիւնները, եգիպտոսի սոխն ու սխտորը կը յիշէ կարօտալիր ու կը հառաչէ անցեալին եռևէն...։

Թո՛ղ լալկան գանգատասէրներն ու անճարակ անշարժներն ըսեն ինչ որ կուզեն. շարժումը բնական անխուսափելի օրէնք է. և երբ տիեզերքին մէջ ամէն բան շարժման օրէնքին ենթարկուած է, երբ երկիրը կը շարժի, անոր վրայ ապրող մարդկութիւնը չը կրնար անշարժ մնալ։ Այսու ամենայնիւ, մենք կընդունինք թէ շարժումներն ալ բնական որոշ օրէնքներով կը կատարուին որոնցմէ պէտք չէ շեղիլ. ապա թէ ոչ, շարժում չլինիր այն, այլ կործանում։ Մեր խօսք՝ խոհեմութեան պատրուակով ժողովրդին անշարժութիւն քարոզողներին դէմ է, որոնք կամ այլևայլ նպատակներէ ու շահերէ ծառայող պաշտօնեաներ և կամ ժողովուրդների յեղափոխական պատմութիւններն ուսումնասիրելու ժամանակ չունեցողներ են ընդհանրապէս։

Արմէնիան երկուծայրայեղութիւններէն ալ հեռու կեցած է միշտ. թէ՛ անոնցմէ որոնք ոևէ շարժումի դէմ կելնեն խոհեմութեան անունով և թէ՛ անոնցմէ որոնք ոևէ պարագայի մէջ շարժումներ ընելու կը միտին յեղափոխութեան անունով։ Եւ այդ իսկ պատճառով է որ իր ճանապարհի վրայ շատ անգամ պատահեր է երկու հակառակ կողմերէ իրեն դէմ իրար եկած և իր ընթացքն արգիլելու համար շղթայ կազմած բազմութեան մը. Les extrêmes se touchent :

Մեր ունեցած դոյզն միջոցներով և այսպիսի կացութեան մը մէջ մենք ըրինք 20 տարիէ ի վեր ինչ որ կարելի եղաւ մեզ ընել, չնայելով որ երեք տեղութիւններ միացած հետզհետէ ամբարտակներ կանգնեցին մեր լրագրի մուտքն արգիլելու համար իրենց հայաշատ երկիրներուն մէջ. և որ աւելին է, գտնուեցան նոյն իսկ հայրենակիցներ որոնք անխուսափելի կերպերէ գրգռուած, սուտեր ու զրպարտութիւններ տարածելով ամէն կողմ, ճգնեցան թշնամութիւններ ու դժուարութիւններ յարուցանել մեր գործի դէմ, զայն կործանելու համար։

Բայց մեր գաղափարակից հայրենակիցներուն աջակցութեան շնորհով, որոնց թիւը ուրախ ենք ըսելու թէ հետզհետէ ստուարանալու վրայ է, մենք յաղթեցանք, ամէն թշնամութիւններու դժուարութիւններու դէմ կուրծք տալով, 20 տարիներէ ի վեր շարունակել Արմէնիան և պիտի շարունակենք զայն քանի որ կենդանի չունչ կայ մեր մէջ։

Այս առթով քաղցր պարտք մը կը համարինք մեր սրտագին շնորհակալութիւններ ու փոխադարձ շնորհաւորութիւններ յայտնել մեր հայրենասէր գաղափարակիցներուն որոնց անկեղծ և հաստատամիտ աջակցութեամբն է որ կրցած ենք այսօր վերջացունել Արմէնիաի 20րդ տարեշրջանը, թնականոնելու համար 21րդին մէջ։

Վստահ ենք որ մեր այդ անկեղծ գաղափարակիցներ այսուհետև աւելի ոգևորուած պիտի միացունեն իրենց ջանքեր մերիններուն հետ, Արմէնիաի աւելի ևս տարածման ու զօրացման համար, որ իրենց փայփայած գաղափարի յաղթանակը պիտի լինի։ Զօրութիւնը միութեան մէջ է. իսկ յաջողութեան գաղտնիքը՝ կանոնաւորապէս յարատևութեան մէջ։

Մ. փ.

"ԱՐՄԷՆԻԱ„Ի
ԳՈՐԾԸ

Արմէնիաի գործը որոշ կերպով ըմբռնելու համար, պէտք է նկատի առնել թէ ի՛նչ հանգամանքներէ ծնունդ առած է Արմէնիան։

Արմէնիաի հիմնադիր-խմբագիրը պատահմամբ կամ ուրիշ գործով մը եկած ինկած չէ Եւրոպա ապրուստ ճարելու համար (արդէն այն ժամանակ հիմակուանէն շատ աւելի յիմարութիւն կը լինէր ապրուստ ճարելու համար գալ Եւրոպաի մէջ հայերէն թերթ հրատարակելը), այլ որոշ ծրագրով և Հայաստանի մէջ երկար տարիներէ գործունէութեան հետևանքը եղած էր Արմէնիաի հիմնուիլը։ Այդ ժամանակ մի մեծ յանգգնութիւն

ՀԱՅՈՑ Վ ՈՒՐՈՒՆ

ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՆՉ ՍՐԲ

Ս. Փ.

Ամառ է, ցերեկ կեզ կ՚այրէ, գիշեր ալ ցօղ չի կայ։ Ամէն կողմ չորցած է, ամէն կողմ փոշի։ Ամառ է, ամառ է, ամառ է։ Ամառ է, ամառ է, ամառ է։ Ամառ է, ամառ է, ամառ է

«Զօլա» անունով։ Մալմասոի մէջէն անցնող գետին անունն է Զօլա և ընկերութեան նպատակն է Մալմասոցիներուն գործ հայթայթել իրենց երկրի մէջ որ պանդխտութեան չմղեն որովհետև վստահ են եղեր թէ կովկասի երկաթուղին քիչ ատենէն պարսկասան պիտի մտնէ և Մալմասո երկաթուղիի կայարան պիտի ունենայ. հետևապէս այնտեղի աշխատասէր տարրերը կարող են աշխատիլ իրենց գաւառի մէջ և ապրուստ մը ճարել։ Ընկերութեան հիմնադիր անդամները 5 հոգի են. 4ը Մալմասոցի և 1ը Շուշեցի։

ՀԱՑԵՐ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Արժ. Խաչատուր Քհնյ. Խաչիկեանց թէհրանէն Շահրուդի և Աստարապատի ճանապարհով գնացեր է Պէնտերակազ ուր Հայ գաղութը հոգեւորապես միխիթարելով և կրօնային ժողովարարութիւնները կատարելով հայրենակից բնիկ ցեղերին և ժողովուրդներին հետ սիրով կենակցելու քարոզներ տուեր է, ոչ միայն հայերէն, այլև ընտիր պարսկերէն լեզուով, և իր ունկնդիրներ, Հայ թէ Պարսիկ, չատ գոհ մնացեր են իր պերճախոս յորդորականներէն ։ Պէնտերակազէ հայերը տարէէ մ'է վեր քահանայի երես չէին տեսած ։

Տեղային պարսիկ հոգեւորականութեան գլխաւորն իր պաշտօնակիցներով այցելութեան գնացեր է Հայ քահանային որ շատ սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրեր է իրենց ։

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՓԱՐԻԶԻ

Փարիզ, 27 յունիս 1905

Տէ՛ր,

Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան Դիւանական կազմի մէկ մասը ազօրէնի միջոցներով և զեղծումներով հակառակ ըլլալով Միութեան յունիս 9ի ընդհանուր ժողովին մէջ մեծամասնութեամբ ընդունուած նպատակին, Միութիւնս այդ անձնաւորութիւնները և համախոհները հեռացած համարելով, ձեռնարկեց իր Դիւանական կազմի լրացումին, պահելով «Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութիւն» տիտղոսը։

Ընդունեցէք, Տէր խմբագիր, մեր յարգանքներն ի գիմաց Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան Դիւանի

Նախագահ Քարտուղար
ՅՈՎ. ԱԴԱՄԵԱՆ ՀՐ. ԱԼԵԱՆԱՓԵԱՆ

Հասցէ
Union des Étudiants Arméniens
de Paris
Siège social : 29, avenue Trudaine
PARIS

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարսէյլի հոգևոր հովիւ Արժ. Տ. Յովհան Ա. Քահանայ Մանգակունին յունիս 25ի կիրակի գիշեր մեկնեցաւ քաղաքէս դէպի Պուլկարիա, իբր ընծանիք Շուշկէն Մարսէյլ փոխադրելու համար, քանի որ ընդհանուրին հաճութեամբ վերջնականապէս հաստատուեցաւ տեղիս հավուրքեան պաշտօնին մէջ։ Տեղիս հայ գաղութն իր Արժ. Հովուի այդ առթով ունենալիք արտասովոր ծախքերին դիւրութիւն մ'ընծայելու համար՝ իրեն մէջ հանգանակութիւն մը կատարելով գումար մը նուիրեց ։

— Տեղիս ծանօթ հայ վաճառական՝ Ներէն Տիար Մ. Թէքէեանի գրասենեակը կր ներկայանայ անցած օր անցորդ Հայ մը որ ազգասիրական այլ և այլ պատասխանատուութիւններով կուգէ 200 Ֆրանգ չորթելանկէ։ Տիար Թէքէեան երբ կը հասկցունէ իրեն թէ այդպիսիսխօսքերէ դիւրաւ խաբուողնե֊րենչէ,իբրևյեզափոխականներկայացող անծանօթը դանակ մը հանելով կարնել կըսպառնայ. բայց Տիար Թէքէեան որ իրեն մօտ ըեվոլվէրը մ'ունի եղեր և ուժեղ մէկն է,ինքալ ըեվոլվէրով փոխադարձապէս կըսպառնայ և կը ձերբակալէ յարձակողը. նոյն միջոցին վրայ կը հասնին գրասենեկին մէջ ծառայողներն ալ և գործը կը հասնի ոստիկանութեան, որմէ լրագիրներին հաղորդուած տեղեկութեան նայելով, 25 տարեկան և Տ. կարապետ անուն վանգաւոր անիշխանական (!) Հայ մ'է եղեր դա։ Դատաւորը, որին ղրկուած էր գործը ոստիկանութեան կողմէն, 2 ամիս բանտարկութիւն վճռեց կարապետի համար որ իր այդ պատիժ կրելէ յետոյ կարտաքսուի Ֆրանսական երկրէն ։

— Յարգանօք կը տեղեկացնենք տեղական լրագիրներուն մէջ Հայի մը «Պատուոյ յիշատակութեան»(Mention honorable) արժանացած լինելը՝ վաճառականութեան պաշտպանութեան համար կազմուած Ընկերութեան կողմէն հաստատուած վաճառականական գաստախօսութիւնների քննութիւններէն առթիվ։ Սեբաստացի Տիար Վարդան իսթամպօլուեան եւ բրատարդն որ գրեթէ մէկ տարիէ ի վեր այտեղ եկած է և կը պաշտօնավարէ պարսկական հիւպատոս և միանգամայն Մարսէյլի ծանօթ հայ վաճառականներէն Տիար Ս. Միրզայեանցի վաճառատան մէջ, անգլիերէն ուսանելու համար կը յաճախէ եղեր Société pour la défense du Commerce֊ի հաստատած գիշերային դասախօսութիւններին, որի տարեվերջի քննութիւններին մէջ պատուաւոր յիշատակութեան արժանացած և ըստ այնմ տեղիս բոլոր գլխաւոր օրաթերթերին մէջ հրատարակուած է իր անուն։

ՕՐԹՈՑՈՓՈՍՆԵՐԻ ԲՈՒՆԻ ԻՍԼԱՄԱՑՈՒՄ
ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՄԷՋ

Կ·պոլսեն տեղական օրաթերթի մը գըրուած թղթակցութենէն կը քաղենք հետեւեալը.

Կրօնական խնդիր մը ծագած է որ կրնայ Ռուսիոյ և Թիւրքիոյ միջև յարաբերութիւնները խառնակել։ Տրապիզոն նահանգի կիւմիշհանէ գաւառակին մէջ գտնուող Աքտաղ գիւղի օրթոտոքս ընտանիքներուն խնդիրն է այդ։ Թիւրքերը կուզեն բռնի իսլամացունել ատոնք ։

Թիւրքերը Տրապիզոնի յունական կայսրութեան մերձակայքին յետոյ, իւրմէ մը օրթոտոքս ընտանիքներ իրենց ստացուածներէ չկողոպտուելու և յետին գերութեան վիճակի մը մէջ չինկնելու համար՝ առերես ընդուներ են յաղթականներուն կրօնը.բայց գաղտնապէս կը շարունակեն եղեր քրիստոնէական կրօնի պատուէրները դորձադրել։ Իրենց այդ վիճակ այդպէս տևեր է մինչև 19րդ դարի կէսը և Թիւրքերը նշանակութիւն չեն տուեր այդ երկդիմի կացութեան կամ չեն նշմարեր։ Թանզիմաթի հրատարակութենէն յետոյ որ Թիւրքիոյ մէջ կրօնական ազատութիւն կը յայտարարեր, Աքտաղի ընտանիքները, գաղտնապահութեան հարկ չտեսնելով ա՛լ, բացէ ի բաց քրիստոնեայ յայտարարեր են ըլլալնին։ Թիւրք կառավարութիւնը 1899ին սկսաւ հաճութեամբ կամ բռնաբար իսլամութեան վերադարձնել Աքտաղի ընտանիքները։ Կ.Պոլսոհռոմէական դեսպանատ. Ջինովիեվի աղեղս մեջատութիւնը ցրտացուց այդ ատեն բռնի իսլամացունողների եռանդը։ Այժմ Թիւրքերն օգտուելով Ծայրագոյն–Արևելքի մէջ Ռուսիոյ կրած ձախողուածներէն և մատանջներէն, վերսկսեր են իրենց ծրագրի գործադրութիւնը։ Այս անգամ աւելի դիւրութեամբ յաջողելու համար Աքտաղի բնակիչների յամառ դիմադրութեան, գիւղին և նեղլիներն ու քահանային իրենց լեռնէն տեղափոխեր են Զօրում, Էնգիւրիի նահանգին մէջ, և տեղական իշխանութիւնները հարատահարութիւն չմնար որ չգործադրեն այդ դժբաղդ յունադաւանների դէմ, իսլամութիւն ընդունել ստիպելու համար անոնց, կերևի թէ կ.Պոլսի յունական տիեզերական Պատրիարքարանը յաջողեր է հեռագիրներով բնագիրներ ձեռք անցունել որոնք տեղական իշխանութիւնների դատապարտելի վարմունքը կրնան հաստատել և ռուսական դեսպանատունն այդ հեռագիրները տեսնելով բողոքեր է Ռ. Դրան ։ Դեսպանատան առաջին Քարտուղար Տ. Մալքով Ռ. Դուռն երթալով, դեսպանի կողմէն հաստատ երաշխաւորութիւններ պահանջեր է թէ Աքտաղի քրիստոնեաներն իրենց կրօնքի պատճառով չպիտի խոշտանգուին ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետևեալները.

Արմենիայի 45րդ թուին մէջ ծանուցուած ԱՄՊԱՐԶԱՔ Ա հատորը հրատարակուած է արդէն։ Տպագրուած է Փարիզ, Ղումրուեանցի տպարանը։ Կը բաղկանայ մեծադիր 20 երեսէ։ Այս Ա հատորի, որի գինն է 30 սանթիմ, պարունակութիւնն է հետևեալը.

Իբրեւ ծրագիր. Ա. Ղ.։— Քրիստափոր Միքայէլեան. Հր. Ալ.։ — Գաղթականի Աւետարանը. Ղ. Զ.։—Քրոնիկ. Մեր փակցիները. Ա. Կ.։ — Անգրանիկը Փարիզում. Տգեղ բարքեր: Խ. Պ.։ — Մամուլի բաժին («Անահիտ», «Ձայն Հայրենեաց»). Մ. Լ.։ — Ցեղափոխական հարցեր (Բաց նամակ Վեր. Հնչ. Վարչութեան. բաց նամակ Պ. Նազարբէկեանը դատապարտող Վեր. Պատգ. Ժողովին). Ղ. Զ.։ — Ազգային հարցեր (Որբերու խնդիրը — Բաց նամակ Պ. Բասմաջեանին. Բաց նամակ Պ. Էգնաեանին) Ա. Ղ.։ — Դիմակաւորին. Մ.Ֆ.։—Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութիւնը (Բաց նամակներ) Փ. Հ. Ո. Մ. Դ.։

Նամակ, յօդուած, թերթ, գիրք կամ դրամ ուղարկել՝

A. Coumruyantz
62. rue d'Orsel PARIS

*
* *

ԳՈՒԹԱՆ Հոգեպարծական, Գիտական և Արուեստական Հանդէսը սկսած էր ժամանակ մ'ի վեր հետզհետէ կանոնաւոր կերպով հրատարակուիլ։ Բայց կէսին թիւերն ուշացած լինելով, այդ նկատմամբ հետեւալ դիտողութիւնը կը տեսնենք 1905 մարտի (և ապրիլի 5րդ թուի) ամսաթերթին մէջ։

«Գութանի խմբագիրը հրաւիրուած լլալով Ֆրանսայի Երկրագործական Նախարարութենէն՝ Փարիզի Երկրագործական Ընդհանուր մրցման մէջ քննիչի պաշտօնին, այդ առթիւ «Գութան»ի վերջին համարները չի կրցան ճիշդ ժամանակին լոյս տեսնել։ Ինչպէս անցեալ տարի՝ խմբագիրը այս տարի ալ Փարիզի երկրագործական մրցման մէջ ստացաւ արծաթի մէդալ։»

«Գութան»ի տարեկան բաժնորդագինն է արտասահմանի համար 12 Ֆր., Տաճկաստանի համար 10 Ֆր.։ Անոնք որ կուզեն սրաժամանակ «Գութան»ի հրատարակութեանց (Մատենադարան) ալ բաժնորդ գրուիլ պէտք է ուղարկեն 20Ֆր.։

Հասցէն
K. Médzadourian
53, rue Boulard PARIS (14e)

*
* *

Լօզանի «Հայկազեան վարժարան»ի հրատարակութիւն ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ պատկառելի տարեգրքին որ ինչպէս ծանուցինք իր ժամանակին, 1904 տարուընէն ի վեր սկսած է հրատարակել գիտութիւնների տօքթ֊ր Տիար Մ. Նալբանդեանի տնօրէնութեամբ, հետզհետէ աւելի կընդարձակուի և աւելի հետաքրքրաշարժ ու օգտակար կը հանդիսանայ, իր ընթերցողներէ հաճակրանք և քաջալերանք գտնելով, որին արժանի է։ «Գիտութիւն»ի տարեկան բաժնորդագինն է 12 Ֆր., վեցամսեայն 7 Ֆր.։ Հասցէն

M. Nalbandian
Institut Arménien
(Suisse) LAUSANNE

*
* *

ԳԵՂՈՒՆԻ
1905

Այս տարի նա լոյս պիտի տեսնէ ԳԵՂՈՒՆԻ գեղարուեստօրէն և գրականօրէն աւելի գերազանց քան առաջինները։ Տպագրատան վարչութիւնն և «Բազմավէպ»ի խմբագրութիւնն ամենայն կերպով կաշխատին գերազանցութեան գագաթնակէտին հասցնելու հրատարակութիւնը «Գեղունի»ն։ «Գեղունի»ի մէջ լոյս պիտի տեսնան բազմաթիւ նոր համազգային գոյնզգոյն պատկերներ զատ. յատկապէս լուսանկարուած Բնաշխարհի սրատգրաւ տեսարաններու, վանքերու, տարազներու և այլ պատկերներ, հանդերձ նկարագրութեամբ։

Գրական բաժնին պիտի մասնակցին Միջազգային ամենէն ծանօթ և հեղինակաւոր գրիչները, որով այս անգամ «Գեղունի»ի մէջ եւրոպական լեզուով ալ պիտի ըլլան չահեկան էջեր ։

«Գեղունի»ի բաժնեգինն կը մնայ նոյն, տարեկան 10 Ֆր.։ «Գեղունի» և «Բազմավէպ» միասին 16 Ֆր.։

Այս տարուան «Գեղունի»ն, իբրև յաւելուած պիտի ունենայ յայտարարութեանց բաժին, յորում բաժանորդք պիտի գտնան բազմաթիւ նշանաւոր ազգային և օտարազգի վաճառատուներ հասցէներ ։

«Գեղունի»ն տարածուած լինելով գրեթէ աշխարհիս ամէն անկիւն, այդ բաժինն մասնակցելու կը հրաւիրենք մեր ազ-

գային նշանաւոր ամէն կարդի վաճառականները : Հասցէ

Imprimerie Arménienne
Saint-Lazare
(Italie) VENISE

ՊԱՏՈՒԻՐ

(Իրական վէպ մը գիւղական կեանքէ)

Մեր Թիւրքահայաստանցի աշխատակիցներէ մին՝ Արմէնիահ մէջ հրատարակելու համար պատրաստ անուն վէպ մը գրած է վասպուրականի գիւղական կեանքէն, հիմնուելով վերջին ժամանակներ հոն պատահած պատմական իրողութիւններուն վրայ: Այդ վէպ՝ որի մէջ զանազան զգացումներ և հետաքրքրաշարժ իրողութիւններ ականատեսի ճարտար գրչով նկարագրուած են, պիտի սկսինք հրատարակել Արմէնիահ առաջիկայ 21րդ տարեշրջանին մէջ:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ "ԱՐՄԷՆԻԱ,, ԻՆ

Շնորհակալութեամբ կընդունինք Արմէնիահն նպաստելու համար մեզ հասած հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Ուհտ-Հօպըքրիէն Արմէնիահ 20 ամերիկեան առթով Ն. Մ. Շ. 5 տոլար և Մ. Գ. 1 տոլ. և Եոնքըրսէն Սմբատ Սարաֆեան 10 ֆր.:

ՓՈՔՐԻԿ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Նալուռ. Ս. Բ. — Մ. Ցարութիւնեան, որի համար քարտ մը ղրկած էք մեզ, անձանօթ է հոս:

Բրովիտենս. Պ. Ց. Ա. — Անցած տարի սեպտեմբերին Ձեր ղրկած նամակը մինչև այժմ մեզ մօտ հասցած է. հարցնող փնտռող չէ եղած:

ՌՈՒՍԵՒՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՆԻ ՌՈՒՍԻԱՒ ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ճարտն չէ հաւանայնած Ռուսիոյ այն առաջարկին թէ այժմէն զինադադար լինի, գեռ խաղաղութեան նախնական պայմաններուն վրայ չբանակցած: Երկու կողմէն ալ լիազօր պատուիրակներն որոշուած են, Վաշինկթոնի մէջ ժողով կազմելով խաղաղութեան պայմաններուն վրայ բանակցելու համար: Բայց մինչև այդ ժամանակ պիտի կրնան չարունակուիլ պատերազմական գործողութիւնները. նոյն իսկ լուր կայ թէ ճարտնական նաւատորմիղը գնացեր ամրակոծեր է Սախալին կղզին:

Միւս կողմէ, սաստիկ յուզում և ներքին կռիւներ անպակաս են Ռուսիոյ մէջ. այսօր այստեղ. և երբ մի քիչ կը զսպուի հոս, միւս օր կը սկսին ուրիշ տեղեր: Բարեկարգութիւնների համար Ցարին խոստումները առօրեայ տպաւորութիւն մը միայն կունենան որովհետև թէ՛ անբաւական կը հաւարուին այժմ ատոնք և թէ՛ նոյն իսկ ատոնց գործադրութիւնն ալ կուշանայ: Տարօրինակ դէպք մ'եղաւ նաև «Կնէազ Բօգէմքինի, Ռուսիոյ ամէնէն գեղեցիկ այդ մարտանաւի զօրքերուն ապստամբութիւնը, իրենց սպայներ ըսպաննելով կառավարութեան ալ դէմ ելնելը: Նաւային զօրքերէ մին երբ իրենց տրուած անունէն անբաւականութեան մասին դիտողութիւն մը կընէ, երկրորդ հրամատարը բարկանալով կը զարնէ կը սպաննէ զայն, որով ապստամբութիւնն ալ կը ծագի: Երբ այդ մարտանաւ Օտէսայի առջև երթալով քաղաքը ամրակոծեց, առաս կառավարութիւնը չը կրցաւ բան մ'ընել որովհետև անոր վրայ ղրկած մարտանաւերէն մէկն ալ գնաց միացաւ ապստամբ մարտանաւին հետ: «Բօգէմքին» ստիպուեցաւ վերլապէս երթալ ռումանական նաւահրը, ուր առաջին կառավարութեան յանձնուեր է մարտանաւը, պայմանով որ մէկի նաւային զօրքերն ազատ արձակուին և չը յանձնուին առաս կառավարութեան:

ՄԱՆՈՒԱԾՈՒՄՆԵՐ

Թրիմեան Հայրիկի 4 լուսանկարներն որոնք հանուած են երբ «Արծիւ Վասպուրականի» թերթը կը հրատարակէր 1854ին, երբ Կ. պոլսի պատրիարք էր 1869ին, երբ աքսորուած կը ձնար երուսաղէմ 1891ին և երբ կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1892ին. Զորը մէկտեղ գետեղուած են 60 հարիւրորդամէդը բարձրութեամբ և 46 հարիւրորդամէդը լայնութեամբ ընտիր թանձրաքարտի վրայ ուր նըկարուած են նաև վանի վարագի, Մուչի Ս. կարապետի, երուսաղէմի Ս. Յակոբի և Էչմիածնի Մայր-Աթոռի վանքերը և արձանագրուած են Թրիմեան Հայրիկի գրած ու հրատարակած գիրքերի անունները:

Այս պատկեր հրատարակած է վանի Յուսումնասիրաց ընկերութիւնը. հետևապէս զայն գնողը թէ՛ մեր ամենասիրելի Հայրիկի 4 տարբեր ժամանակների լուսանկարները կունենայ և թէ՛ վանի կրթական գործի օգնութեան գանձանակին մէջ ինք ալ լումայ մը ձգած կը լինի:

Գինն է 20 սէնդ (1 ֆրանգ). ապահովուած ծրարով 25 սէնդ: Ստանալու համար գիմել այս հասցէի.

Educational Ass'n of Van
91, Fifth St.
Chelsea Mass. (Etats-Unis d'Amérique)

ՁԱԽՈՒ ԳՐՔԵՐ

Արմէնիահ Թմբագրատան մէջ ձախու կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետևեալ գիրքերն որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաև ղրկելու փոստի ծախքը:

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registered) ստանալ ուզողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՛ սանթիմի համար ալ լինի, մանտատը փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսէլի մէջ:

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՑՐԵՆԱՍԷՐ (ՁԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՒԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
1894
1 ֆրանգ և 40 սանթիմ:

Ծարաձելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանգ է:

ՇԷՔՍՔԻՐԻ ՀԱՄԼԷԴԸ

Շէքսքիրի Համլէդը որ արևմտեան աշխարհաբար լեզուով հայերէնի թարգմանած է քալ անգլիագէտ Տիար Գարեգին Ց. փափազեան, կրնի է սեանալ նաև Արմէնիահ խմբագրատունէն:

Տպագրուած է վիէննահ Մխիթարեանց տպարանը, մաքուր թղթի վրայ և ունի մեծ ութածալ դիրքով 183+իգ երես:

Գինն է 2 ֆրանգ և 50 սանթիմ:

ՀԱՑ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ (1794–1894) ՅՈՒԲԵԼԻՆԻ ՏԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան գարադարձին առթով 1894 Յունականին հրատարակուած այս միաձալ դիրքով և լուսատիպ (phototypique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով: Մէկտեղը գրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Ցարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրեթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներովը:

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մեկտեղ հաշուած. իսկ գարնանահ համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ:

***

Գալէմքեարեան Հ. Գ. — Պատմութիւն հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794–1860: Մէկ լուսատիպ պատկերով: Գինն է, ճանապարհածախքովը մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սնթմ.:

Վերոգրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմէնիահի խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ ղրկելով:

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմէնիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմէնիահի միջոցով մէկի դիմում անել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունելիրենց ծանուցումներ, ըստ բարեգրական սովորութեան: Ծանուցումների գիները նշանակուած են Արմէնիահ հակատը, տառերն վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիմ: 3 անգամ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 30 զեղչ: Սակարկութիւն չընդունուիր:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐՔ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ Ա ԻՆՆՈՒԱ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐՔԱՑ ԱՊԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կ ներկայացունէ ընտանեկան տեսարանակերներէ մին ուր կը տեսնուի թ անթարոյական մի հայր իւր տպական ուած վարքուբարքով որչա՛փ չարչ ներէ պատճառ դարձած է և վերջ վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքէ սպաննուած և անհետացած է ... խարհէ: Գինն է ֆրանգ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերուն վրայ մասնաւոր չեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը ղրկուի փոստագծի նշանակուած գիներուն:

Ա. ՀԱՑ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Սպառած)
Բ. ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՑԷԼԻ »
Դ. ԱԶԱՑՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵՑԵՑ (Սպառած)
Ե. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ.— »
Զ. ԳԱՄԱՌ ԲԱՔԻԿԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹՐՈՑԱՐԱՆ յետ այրուբեցեց առաջին (Սպառած)
Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆՔԸ ՑԱՀԿԱՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ (Սպառած)
Ը. ԹԻՒՐՔԻԱՅ ՀԱՑԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻՆՆԵՐ (Թիւրքիոյ Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ. Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներ Ռուսին բազմատարած մէկ ցուցակ ալ կցուած է տետրակին վերջը.) Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ):
Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՑՈՒՇԱՐԱՐ (Արմէնիա ամբողջ տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորվին սպառած և միւներն ժամանակ չատերի հետաքրքրութեան առարկա գարձած լինելով, այդ չրջանի էջ Փորթուգալեանի գրած առաջնորդ յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Ցուշարարի մէջ որ ութածալ գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ (1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սանթիմ
Ժ. ՎՐԺԴ (Գուլկարիահ մէջ Թիւրքերու արած բարբարոսութիւններէն միայն բրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Գուլկարներն ի՛նչպիսի չարչարանքի դիմած են իրենց վրէժ ծնելու համար): (15 սանթիմ), 20 սնթ
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ՐՈՑԱՐԻՍ (Ցունաստանի Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Ցոյներ ի՛նչպիսի միջոցներու դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար), (0,15 սանթիմ), 20 սանթիմ

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi